

**ЕС ФОНДОВЕТЕ – ПАРТНЬОРСТВО ЗА РАСТЕЖ?
СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО БЪЛГАРИЯ –
ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ 2014-2020 Г.**

*Кръгла маса по Многогодишната финансова рамка на ЕС
за периода 2014-2020 г.
София, 14 юни 2013 г.*

Ивайло КАЛФИН

**член на Европейския парламент, съдокладчик на Европейския парламент по
Многогодишната финансова рамка на ЕС за 2014-2020 г.**

Ваши превъзходителства, уважаеми дами и господа, искам да Ви приветствам и от името на Делегацията на българските социалисти в Европейския Парламент (ЕП). Темите, които ще обсъждаме, общо взето, обединяват усилията на всички нас - и представителите в европейските институции и представителите на правителството, местните власти, хора от науката, бизнеса, профсъюзите. Цялото ни общество има интерес и нужда да се обсъдят тези въпроси. За това искам да Ви благодаря за присъствието, като един от организаторите на днешното събитие, и то да бъде действително полезно и за вашата и за нашата работа, като в крайна сметка, надявам се имаме едни и същи цели, а именно да успеем да изградим една смислена, добре защитена и добре обмислена национална позиция и национална стратегия, която да бъде защитена на национално и европейско равнище. Искам само да спомена нещо, за информация - тази конференция днес се излъчва и по интернет, така че в реално време всички изказвания, дебати и обсъждания не само се виждат от повече хора отколкото сме в тази зала, а и след това ще бъдат на разположение на всички вас, ако искате да се върнете към тях.

Искам по време на моята част да ви представя няколко неща свързани с общата рамка, в която се поставя това Споразумение за партньорство, което вече новото правителство в България трябва да започне да договаря с Европейската комисия (ЕК). Това ще е трето правителство на България, което ще работи по нея. Тя е подготвена от предходното правителство, след това е доизградена в рамките на мандата на служебното правителство, но чак сега започват преговорите по нея, което означава, че новото правителство би трябвало още един път да прегледа приоритетите и ако трябва да направи някои промени, които според мен са необходими, и да започне с убедителни и ясни аргументи да защитава позициите, които смята, че трябва да защити.

Това Споразумение за партньорство е нов инструмент в европейската политика, като то има две цели. Първата цел е да създаде по-силен механизъм за съчетаване на ефекта от различни програми, с които се финансира националното развитие и особено регионалното такова. Пет от фондовете се обединяват в обхвата на това споразумение и целта е да се потърси общи ефект от използването на всички тези 5 фонда. Това са: Кохезионния фонд, Фонда за регионално развитие, Социалния фонд, Фонд за развитие на селските региони и Фонда за рибарство и морска политика. Всички тези средства – това са програмите, които отиват в регионите и това са програмите, с които се предполага, че регионите би трябвало да намалят различията със средните европейски равнища.

В България има 6 региона и ние сме свидетели, че (да оставим настрана европейските равнища) между тези 6 региона нарастват разликите. Като добавим към това и развитието на европейските региони, ние ще видим, че вместо сближаване в

последните години сме свидетели на точно обратния процес – на регионална, икономическа концентрация в едни региони, и на отслабване на други.

В никакъв случай не мисля, че това е заради европейската политика или европейските фондове. Казвам го, защото има много спорове и включително страни-членки, които биха искали да се намалят средствата (вероятно, така ще е в бъдеще) за кохезионна политика и за политика на сближаването, като дават този аргумент: „Ето, вижте колко години се плащат огромни средства, не само за новите 12 страни членки, но още като се вземе – Гърция, Испания, Португалия и т.н., а всъщност разликите между регионите остават много големи”, а те включително се задълбочават в рамките на тази икономическа криза, която наистина е безпрецедентна за последните десетилетия. Тук действително седи въпросът за смисъла от кохезионните разходи, но аз бих защитил друга теза, а именно, че без тях разликите между регионите в Европа щяха да са още по-големи.

Кохезионната политика обаче не е достатъчна за да изчисти разликите. Тя може да подпомогне националните политики, но не и да ги замести, което означава, че една държава трябва да има много ясна стратегия по какъв начин нейните региони и икономиката като цяло ще достига европейските равнища, без да разчита само на европейските средства за това. В противен случай се вижда едно изкривяване, както в нашата страна, така и в други страни през последните години. Основна цел се превръща отчитането колко от средствата сме похарчили, което показва възможност да се усвоят средства, но не говори достатъчно за ефективността на използването на тези пари.

И точно това е логиката, с която ЕК и страните-членки създадоха този инструмент „Споразумение за партньорство”. За първи път ЕС ще следи какъв е резултатът от прилаганите политики и държавата, която сключва договор с ЕК, би трябвало да докладва какво се е случило, разбира се, в рамките на общите европейски цели. Това означава (аз гледам и документите, които се готвеха у нас от предишните правителства), че ние трябва да имаме по-голяма и ясна представа за това какво се случва и какво ще се случва в България през следващите 6-7 години. Това, което виждам приготвено засега са едни не лоши макроикономически материали какво става в България и евентуално кои са слабостите и потенциалните възможности на българската икономика, само че ние, някой път, като гледаме отделните дървета може да изпуснем погледа върху гората.

Къде ще бъде България през 2020 година? Ако прочетете това, което се създава в администрацията, то е пълно с трудно разбираеми и общо насочени изречения. Вярно е, че този трудно разбираем език идва и от европейските институции. Когато говорим за включващ, устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж, което е основната цел на европейската политика, ме е страх, че е трудно даже хора, които се занимават с тези въпроси да си го представят в детайли как изглежда този целия растеж с тези прилагателни към него. Някак си трябва да излезем от този език. Ние няма как да излезем от него в конкретните документи, но в държавата трябва да разберем какво искаме да се случи, за да се промени България и то не е да се похарчат повече пари и голяма част от тях ако може да се европейски. Тук вече на мен започва да ми се губи приоритета в държавата в момента.

ЕС поставя 11 цели, като България казва, че ще работи по всички тези 11 цели, като средствата, с които разполага страната ни (все още не е приключил преговорния процес по бюджета на ЕС) не са много.

На практика, извън селскостопанската политика, за регионално развитие България ще има около 7 млрд. евро за следващите 7 години, като това е сравнима сума с тази досега. Тези 7 млрд. за 2007-2013 г. са по цени от 2005 година, а в сегашния проект за бюджет на ЕС са по цени 2011 година, което означава, че тяхната

покупателна способност ще бъде с 10% по-малка. Това, което ние очакваме е това, което сме имали до сега, така че няма да има повече средства, даже в реално изражение те ще са по-малко от тези за сегашния период.

Бихме могли да използваме и около 6 млрд евро за земеделската политика, като това са двата стълба – директните плащания и Фонда за развитие на селските региони. Тук има увеличение, като сега имаме 4 млрд евро по тези средства 2007-2013 г., като в следващия период ще имаме 6 млрд евро. Това увеличение идва не от тези преговори сега по бюджета, а идва от факта, че в България ще се увеличават, и така ще е до 2016 година, преките плащания на земеделските производители. Тези два допълнителни милиарда отразяват това, което сме сключили като споразумение още при присъединяването в ЕС и допълнителните увеличения на плащания за земеделските производители. Фондът за развитие на селските региони най-вероятно ще бъде по-малък отколкото при предишната рамка. За земеделските производители също парадоксално може да се получи, че при увеличението отделният производител може да взема по-малка субсидия, защото парите ще се разпределят на повече програми (млади фермери; други мерки и т.н.), така че реално ще имаме по-малко средства отколкото досега и те няма да са достатъчни.

Вчера четох статия, написана от водеща фигура в държавната администрация, в която пише, че всички пътища ще бъдат приоритет през следващите 7 години. С кои пари ще се построят те? Трябва да ни е ясно, че европейският ресурс е ограничен, така че ако говорим за съчетаване на националната политика с европейската такава, (действително имаме план за развитие – „България 2020”, но той е пълен със същите изречения) трябва да ни е ясно, кое ще е различното между 2020 г. и днес и дали там трябва да насочим парите.

Основният проблем е свързан с фокуса и ефективността от изразходването на европейските средства, както и възможностите и предвиждането националния бюджет също да поеме една основна част от публичните инвестиции. Така и не съм видял някакво изчисление в държавата каква част от публичните инвестиции може да поеме националния бюджет. Не днес в период на криза, защото в повече страни в ЕС, почти изцяло, публичните инвестиции се стимулират от ЕС, но без национален бюджет и без ясни национални цели няма как да се случи. Тук вече няма да влизам в други теми, но това е свързано и с промяна на модела на образованието, като ще спомена идеята за дуалната система, която работи много добре в някои страни, идеята за стимулиране на преработващи производства, които да оставят национална стойност, а не износ на суровини, какъвто е основно профильт на българската икономика в момента, идеята за изграждане там, където може по-бързо да наваксае нови технологии. С очите си видях как се променя една държава, когато се въведе 4 GLT технология за супер бърз интернет. Това са неща, които държавата би трябвало да помисли как ще изглеждат 2020 г., а не да се говори, как по едни цели тук ще се харчат пари и ще получим резултат. Това няма как да се случи.

Няколко думи за това до къде стигнаха преговорите за финансовата рамка, тъй като това споразумение е част от общеевропейския бюджет. Знаете, още един път ще припомня, в ЕП има 5 души, които преговарят за бюджета, като двама от тях сме с един колега от Германия от ХДС, които отговаряме за разходната част на бюджета, двама колеги отговарят за приходната част на бюджета, която Съвета не иска особено да обсъжда, т.е. начинът как да се финансира ЕС, като този екип се ръководи от председателя на бюджетната комисия в ЕП.

Във вторник е петият триалог с Ирландското председателство и в присъствието на ЕК. Това е може би последният рунд преговори в рамките на Ирландското председателство. Скептичен съм, че ще се договорим по бюджета. Прекалено големи

остават различията между ЕП и Съвета, въпреки че има теоретична възможност (в ЕП има такава настройка) да се постигне съгласие, но това съгласие не може да бъде на основата на това, което правителствените глави решиха през февруари.

Има няколко важни за нас проблема и подхода. Единият е да се даде възможност на следващите ЕП и ЕК след изборите догодина да преразгледат този бюджет, да не се фиксира от сега за 7 години напред и това да бъде ефективен механизъм. Вторият е, след като се договорят вече ЕП и страните-членки за определена сума (това, което искат страните-членки е 960 млрд евро ангажименти и 908 млрд евро плащания за следващия период, като за пръв път от създаването на ЕС искат да се намали европейския бюджет) то тези средства да се използват реално, а не да останат само като заявка. ЕП казва: „Е, добре, ние обаче искаме тези средства да са ефективно предоставени за европейски политики, защото в момента има много разпоредби, които де факто правят така, че това което се плаща е много по-малко от това, което е договорено”. Това ние го включваме в цялата тема за гъвкавост на бюджета, което означава, че страните-членки ако искат да има по-малък бюджет, поне трябва да изпълнят ангажиментите и да си внесат вноските, така че този бюджет да бъде на разположение на гражданите на ЕС. Това са двата основни въпроса, от които ЕП няма как да мръдне и ако не намерим съгласие по тях просто няма да има нов бюджет на ЕС на този етап. Рискът да не се постигне съгласие до лятото, когато след Ирландия Литва ще председателства ЕС, нараства.

Нарастват и проблемите, свързани с отделните секторни политики. Има 65 регламента, които паралелно с финансовата рамка се договарят, като те са на различна степен на готовност. До тук 400 кръга от преговори са се провели на основа триалози между ЕП, ЕК и Съвета, така че това е една огромна машина, която работи в момента, но има няколко важни въпроса, по които няма как да се мине без взаимни отстъпки и то разумни, за да намерим общ език, така че нека да видим във вторник в каква готовност ще дойде Ирландското председателство - като съм по-скоро скептичен, като знам досега техните позиции, в които липсва всякаква гъвкавост. Имаше някои малки отстъпки към исканията на ЕП, но те са много далеч от минимума и червените линии, които имаме.

Не трябва да изключваме възможността и да няма бюджет за следващите 7 години. При тази възможност ЕС няма да спре да работи, в Лисабонския договор е описано какво се случва при този вариант. Тогава се взимат равнищата от последната година – 2013, които апропо са доста повече от това, което искат страните-членки да похарчат. В края на 2013г, обаче, изтичат голяма част от тези регламенти, които дават правно основание да се харчат средства, така че с други думи страните-членки ще правят по-големи вноски, но ЕК няма да може да ги харчи, защото няма да има правно основание за това. Очевидно е, че този вариант не е добър и ние се опитваме да го избегнем, но няма как това да стане ако действително страните-членки не подхождат сериозно към този проблем. Ако не се договорим по бюджета ще трябва да се договорим за удължаване на съществуващите регламенти с 2-3 години и цялата процедура да започне допълнително – нещо, което сега се опитваме по всякакъв начин да избегнем.

В това споразумение, което ще обсъждаме сега има още една цел, която също е важно да се обсъди. Това е тоягата, с която ще се дисциплинират страните членки. С това споразумение те се съгласяват да се спрат плащания или да се отменят плащания ако те не изпълняват макроикономическите условия, свързани с икономическото управление, европейския семестър и т.н. Това е голямата тояга, с която страните се призовават да имат добра фискална политика. Предишното българско правителство, което договаряше и участваше в преговорите за европейския семестър, знаете, че

изповядваше едни абсурдни фискални виждания и България беше една от най-активните, която казваше, че и да има най-малко отклонение от бюджети, дефицити и т.н. държавата трябва да бъде наказвана. Още тогава предупреждавах, че това ще се обърне срещу нас и ме е страх, че по този начин (свързано още повече с неясния начин, по който се прави европейския семестър и се пишат националните препоръки - последните национални препоръки за България си противоречат една на друга), заради неизпълнение на някои препоръки ще могат да ни се спират средствата и това е част от съгласието на страната, което ще даде по този договор са партньорство, така че тази страна в никакъв случаи не бих я подценявал, включително, когато правителството води преговори.

(Запис на изказването, подготвен за публикация със съдействието на Георги Пашев)